

Seat No. : _____

JB-125

January-2021

M.A., Sem.-III

**505 (EA) : Sanskrit
(Puranshastra)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

- સૂચના : (1) વિભાગ-Iના દરેક પ્રશ્નોના ગુણ સરખા છે.
(2) વિભાગ-I માંથી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખો.
(3) વિભાગ-II (પ્રશ્ન ક્રમાંક : 8) ફરજિયાત છે.

વિભાગ – I

1. વિષ્ણુપુરાણમાં નિરૂપિત પૃથુચરિતની ચર્ચા કરો. 14
2. વિષ્ણુપુરાણના પ્રહ્લાદચરિતમ્નું મૂલ્યાંકન કરો. 14
3. વિષ્ણુપુરાણના દ્વિતીય અંશનું વિષયવસ્તુ ચર્ચો. 14
4. જડ-ભરત ચરિત્રની સમીક્ષા કરો. 14
5. સૌભરિષ્ઠિના ચરિતમાં વ્યક્ત થતો જીવન-વ્યવહારનો ઉપદેશ વર્ણવો. 14
6. પુરાણં પञ्चलक्षणम्ને આધારે વિષ્ણુપુરાણનું મૂલ્યાંકન કરો. 14
7. વિષ્ણુપુરાણ અને ભાગવતપુરાણમાં આવતી કૃષ્ણની બાળલીલાઓનો સંક્ષિપ્ત પરિચય આપો. 14

વિભાગ - II

8. નીચેનામાંથી ગમે તે આઠ પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો :

8

- (1) દેવરાજ ઈન્દ્રને કોણે શાપ આપ્યો હતો ?
  - (2) પ્રહ્લાદ વિષ્ણુ પાસે કયું વરદાન માગે છે ?
  - (3) વિષ્ણુપુરાણમાં નિરૂપિત દ્વીપનાં નામ લખો.
  - (4) જમ્બૂદ્વીપ નામ કઈ રીતે પડ્યું છે ?
  - (5) કયા રાજાના નામ પરથી ભૂમિનું નામ પૃથ્વી પડ્યું ?
  - (6) સૂર્યવંશમાં જન્મેલ પ્રસિદ્ધ રાજવીઓનાં નામ જણાવો.
  - (7) સત્રાજિને સ્યમન્તકમણિ કોણે આપ્યો હતો ?
  - (8) ભગવાન કૃષ્ણ 'કેશવ' શાથી કહેવાયા ?
  - (9) પૂતના કોણ હતી ?
  - (10) વિષ્ણુપુરાણ અને ભાગવતપુરાણનું વિભાજન કઈ રીતે થયેલું છે ?
-

Seat No. : _____

JB-125

January-2021

M.A., Sem.-III

505 (EB) : Sanskrit
(Vyakaranshastra)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

- સૂચના : (1) વિભાગ-I માંથી ગમે તે ત્રણ પ્રશ્નના ઉત્તર લખો. દરેકનો ગુણભાર 14નો છે.
(2) વિભાગ-II માંથી સૂચ્યવ્યા પ્રમાણે આઠ પ્રશ્નોના ઉત્તર લખવાનાં છે. દરેકનો એક-એક ગુણ છે.

વિભાગ - I

- નીચેનાં સૂત્રોને સોદાહરણ સમજાવો :
  - તિઙ્શિત્ સાર્વધાતુકમ્
  - કર્તરિ શપ્ ।
- નીચેનાં સૂત્રોને સોદાહરણ સમજાવો :
  - અસ્મદ્યુત્તમઃ ।
  - શેષાત્ કર્તરિ પરસ્મૈપદમ્ ।
- નીચેનામાંથી ગમે તે બે સૂત્રોને સોદાહરણ સમજાવો :
  - આતે ડિતઃ ।
  - લિટસ્તઙ્ગયોરેશિરેચ્ ।
  - આઙજાદીનામ્ ।
  - આમેતઃ ।
- તિડન્તપદની રૂપસિદ્ધિ પ્રક્રિયાના ચાર સોપાનને સૂત્રો સાથે સમજાવો.
- તિડન્તપદની રૂપસિદ્ધિ દરમ્યાન તિબુત્પત્તિ માટે કરવામાં આવતી પ્રક્રિયાને ક્રમશઃ સમજાવો.

6. નીચેના પ્રયોગોમાંથી ગમે તે બેની રૂપસિદ્ધિ પ્રક્રિયા સમજાવો :
- (1) ભવતુ ।
  - (2) અભવત્
  - (3) ણધિતે ।
  - (4) ણધિષ્યતે ।
7. વ્યાકરણશાસ્ત્રના અધ્યયન થકી વેદની રક્ષા કેવી રીતે થાય છે, તે મહાભાષ્યકારને અનુસરીને જણાવો.
8. સંસ્કૃત વ્યાકરણશાસ્ત્ર પરંપરામાં પાણિનિ-કાત્યાયન અને મહાભાષ્યકારનું પ્રદાન ચર્ચો.

વિભાગ - II

9. નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો :
- (1) ભૂ વિગેરે ક્રિયાવાચક શબ્દોની ધાતુસંજ્ઞા કયા સૂત્રથી થાય છે ?
  - (2) પરોક્ષ ભૂતકાળમાં કયો લકાર પ્રત્યય થાય છે ?
  - (3) નિમન્ત્રણ અને આમન્ત્રણ શબ્દના અર્થમાં શું ફેર છે ?
  - (4) સર્વધાતુક સંજ્ઞા કરનારું સૂત્ર કયું છે ?
  - (5) ઉક્ત, અનુક્ત અને દુરુક્તની વિચારણા કરનારા વાક્યને શું કહે છે ?
  - (6) અષ્ટાધ્યાયીમાં કેટલા પાઠ આવેલાં છે ?
  - (7) પાણિનીય વ્યાકરણ કેટલા પ્રકારના શબ્દોનું અનુશાસન કરે છે ?
  - (8) બહુવચનના પ્રત્યય ક્યારે થાય છે ?